Ч. 46. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem. Львів, 18. листопада 1928. Почтову належитість заплачено гуртом. Рік. II.

ПРАВДА

ЧАСОПИС ДЛЯ НАРОДА

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.:

„ПРАВДА“

Львів, вул. Клъоновича ч. 8. II. пов.

Телефон 4—48.

Поодинокe число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ:

Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з. 50 сот. Місячно 1 зол

ЗА КОРДОНОМ:

Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

Буря в Соймі

Дня 6. с. м. відбулося друге пофеpійне засідання Сойму. Почалося обговорюванням бюджетового пляну на 1929—1930 р. Голос забирав польський соціялістичний посол Марек. Він ставив урядови закиди, що той не дбає про бідних, лиш про богачів. Виводи Марека збивали посли з правиці Рибарський і Кішижановський.

В дискусії над буджетом пос. Хруцький в імени Українського Клюбу порушив львівські першолистопадові події. Покликуючись на становище української преси сказав, що не вірить, щоби зневаження польських памятників допустилися поважні чинники.

Виновників зневаження памятників не відкрито, а вся польська преса без ніяких доказів всю вину тенденційно приписала цілому українському народови. Таку поведінку напятнував посол Хруцький як найбільшу провокацію українського народу.

У відповідь послови Хруцькому виголосив урядове слово міністер Складковський.

Як пишуть польські часописи, між иншим сказав Складковський, що вину львівських подій поносять українські посли — та що львівська поліція ще дуже лагідно заховувалася в часі заворушень.

Така промова міністра викликала різкий спротив зі сторони українських послів.

В справі львівських крівавих подій зголосили наглі внески: Бльок співпраці з урядом, Ендеки, Український Клюб і Радикали.

—o—

Український наглий внесок.

В справі першолистопадових подій у Львові, Український Клюб поставив у Соймі обширний наглий внесок. Про цей внесок жидівський часопис „Хвиля“, а за нею „Діло“ пишуть таке:

Найобширніше є внесення Українського Клюбу, в якім докладно представлений хід львівських подій. На вступі міститься твердження, що якщо навіть спричинники ушкодження памятників були українці, то українське громаство за ті вчинки не може брати ніякої відповідальности, хочби з уваги на аналъогічне ушкодження українських памятників невикритими досі спричинниками.

В списі подій подані докладно подробиці про поведення поліції як на площі св. Юра, так і в інших прилюдних місцях. Внесення виступає проти тенденційного підбурюючого характеру комунікатів преси а між іншим проти твердження, немов би то українські посли Целевич і Ліщинський виголошували підбурюючі промови. Внесення завначує, що ці посли були того дня поза Львовом. Далі внесення представляє в подробицях ініціятиву послів Українського Клюбу у львівського старости Ґродського Райнлендера і в воєводи Ґолуховського, а також текст телеґрами, висланої головою Українського Клюбу д-ром Д. Левицьким до премієра Бартеля. Внесення наводить факти демолювання українських установ, а описуючи події під українським Академічним Домом при вул. Супінського звертає увагу на сальву, яку віддало військо з цитаделі. У висновках внесення домагається:

Високий Сойм зволить ухвалити: Сойм вибирає надзвичайну комісію в цїли прослідження подій, які мали місце у Львові дня 1. листопада 1928 р. і в слідуючих днях. Ця комісія матиме право переслухування свідків, вгляду до всіх актів державних властей, а до 14 днів має зложити Соймові справоздання з внесенням про покарання винних. Сойм взиває уряд: а) до звільнення воєводи Голуховського за його становище та призначення іншого воєводи, який дав би ґарантію утримання ладу і порядку у свому воєвідстві; б) до видання зарядЖень, які ґарантувалиб українському населенню безпеку життя і майна; в) до виплати відшкодовань тим українським особам і установам у Львові, які потерпіли наслідком ексцесів дня 1. листопада 1928 р. і слідуючих днів“.

—o—

Смертельний присуд

Часописи повідомляють, що в Мехіку скінчився процес проти Тораля, обжалованого за вбийство мехіканського президента Обреґона. Тораля засуджено на кару смерти. Обжаловану разом із ним монахиню засуджено на 90 літ тюрми

—o—

Державне свято

Дня 10. с. м. заряджене з нагоди польського державного свята, відбулося святочне засідання сойму і сенату. В засіданню тім не взяли участи всі парляментарні Клюби національних меншостей: Українців, Білорусів та Німців, з винятком Жидів.

Цей бойкот у святкуванню десятиліття Польщі, по голосам німецької, а навіть частини польської преси є пересторогою для Поляків які протягом десяти літ істновання своєї держави не зуміли приєднати собі національних меншостий, яких у Польщі є понад 30 процент.

—o—

Ревізії й арешти на провінції

В Сколім перевела поліція ревізію в Осипа Ткачука, в філії „Просвіти“ в Т-вах „Луг“, „Сокіл“, читальні „Просвіти“ у Ів. Гребеняка, Б. Івасикова, М. Бумби, Вас. Хама, М. Кашинця, Ів. Шолопати, Бас. Рибака, Глеби. Всюди шукали за „збрусю“ та нічого нігде не найшли. — В Бібрці арештовано Осипа Бойка, Евг. Ладика, Ос. Коцюмбаса. — В Оброшині арештовано парубка Полюгу.

—o—

Замах на поїзд

В ночі з 11. на 12. с. м. між стаціями Сенкевичівка а Дубова Коршма на лінії Львів—Луцьк незвісні люди положили на залізничім шляху велике гарматне стрільно з наміром нападу на переїжджаючий поїзд. Машиніст спостеріг небезпеку і здержав поїзд на кілька метрів перед стрільном. Напад на поїзд не вдався, а ті, що хотіли його довершити, на конях причвалали до стації Сенкевичівка і там під загрозою револьверів вдерлися до стаційного уряду, розбили касу й забравши ріжні документи та 3.000 зол. утекли. Поліція та гранична сторожа шукають за ними.

ГРОМАДЯНЕ! Чи Ви вже зложили жертву на ВСЕНАРОДНІЙ ДАР УКРАЇНСЬКИМ ІНВАЛІДАМ? Складайте негайно! Вашої помочи чекають вірні сини Українського Народу!

Щадіть! Щадіть!

(—) — Ба, — скаже неодин, як прочитає наш заклик у наголовку — не штука то кликати: „Щадіть!“, але з чого щадити? Чоловікови вже голова сохне, волос сивіє з чого вижити, з чого одягнутися хоч як-так, з чого податки поплатити — деж тут думати ще про якусь ощадність!“

А ми вам на це:

Все правда, тяжко тепер не то жити, а й вижити хоч якнебудь, правда, що видатки великі — та саме тому й треба щадити й щераз щадити!

З чого, спитаєте, на чім? З усего й на всім! Є такі видатки, що без них можна зівсім добре обійтися, є такі видатки, що їх можна зменьшити.

Ось вони:

Стара це вже в нас співанка: геть алькоголь, геть горівка!

Ще в сімдесятих роках минулого століття наше священство кинулося було ширити тверезість по селах. І до світової війни вже дуже небагато було таких сіл, де люде масово пили. Здавалося: не далеко вже ця хвиля, що в українських селах геть викинуть горівку й пальцями будуть показувати на пияків. Та прийшла світова війна: збіже подорожіло, були військові причинки — гріш приходив легко. А ще в додатку майже нікому не приходило на думку: складати гроші, бож хвиля непевна була, гріш падав. Мало було й таких розумних, що за ті гроші купувалиб поле. Гроші не мали значіння й люде знов стали пити. А що найгірше, що давнійше пили переважно старі люде, а тепер кинулася до пиятики молодь.

Та ці „добрі“ часи для села не довго тривали. І збіже потаніло й видатки зросли в десятеро, бо в місті, що й хочеш купити все в десятеро дорожче. Але навичка, навичкою, наліг налогом. Хоч жити важче, але горівка ллється, як за добрих часів.

Тут уже ніхто не скаже, що не можна щадити. Не тільки можна, але й загалом усі гарячі напитки, не тільки що дорого коштують, але й здоровля нищать.

Значить подвійний зиськ: і гріш заощаджений і здоровля зашановане.

Скаже хтось: „Я тільки при нагоді чарку!“ Не пийте й „при нагоді,“ не частуйте других, а складайте гріш до гроша, що мав піти на ці „нагоди“ й побачите кілько заощадите за рік.

Таксамо на тютюні. Правда, є такі курці, що їм уже тяжко зівсім відвикнути від куреня. Тоді треба зменьшувати скількість. Курити щораз меньше, аж поки зівсім не відвикнемо. А як не зівсім, то скажім собі: буду курити денно тільки половину цего, що курив доси — і знов за рік це буде гарна сума грошей.

Третє: не справляйте дорогих весіль, хрестин, чи якихнебудь інних забав і приємів. І знов заощадите в році гарну сумку грошей.

Четверте: молодь наша теперішня й то як дівчата так і хлопці люблять дуже гарно зодягатися й батьки великі гроші видають на ріжні фаталашки. І тут можна заощадити: нехай дочка вдоволиться одною святочною одежиною, таксамо син. Краще мати один добрий одяг, як більше дрантя.

І можнаб подати так ще й пяте й шесте й десятеро. Скрізь можна найти нагоду до ощадности.

А потім усі ці заощаджені гроші дати на процент до українського банку — і знов зиськ.

По році, будьте певні, прозбирається така сумка грошей, що можна буде докупити кусень поля, а має хто довг, то довг сплатити.

І знов здвигнете раменами тай скажете: „Деж це можливо так обмежуватися!“

Не можливо?! Ми все так говоримо: і це не можливо й то неможливо! А чому в других народів можливо?

От хочби в Німців! Кілько вони на цій війні втратили. І думали їх вороги, що вже їх так здавили, що й не рушаться. Але Німець Німцем. Закусив зуби, засукав рукави й узявся в двоє, а то й у троє так до праці, як було доси, а видатки зменьшив — і не тільки, що не пропав, а ще й Францію, що його в війні побила й тепер жила понад стан та банкротує — береться рятувати з грошевої скрути.

А от хочби Поляки! Ми бачимо тут наших галицьких Поляків. Вони „по старопольску“ кажуть „застаф сен, а постаф сен!“ І розкидають грішми тай задовжуються. А ми на них дивимося тай собі так. А ми не дивімся на них. Дивімся на Поляків, але на інних: на Познанців. Вони були під Німцем і там навчилися працювати й щадити і тепер вони в Польщі найкраще загосподаровані, найбагатші.

Коли вже наслідувати, то познаньских Поляків. І в праці і в ощадности.

Не пустий заклик: — Щадіть! Щадіть!! Він на часі, дуже на часі!

—o—

Сталім наші серця, йдімо все вперед, піднімаймо тих, що впали на шляху до відродження — Українських Інвалідів!

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 33

Гетьман Богданко

Цього вимагає добро нашої спільної Матері Січі.

— Добре, добре, батьку кошовий! Послухаємося твоєї ради — гукнули всі запоріжці в один голос.

— Дякую вам, товариство славне, дякую! Цеж для добра усіх...

Третього дня 4. серпня, в суботу прибули посли. Привезли запоріжцям дари багаті й клейноди нові: прапор малиновий хрещатий, булаву самоцвітами висаджувану й пірначі та бунчук золочений.

І знов скликав кошовий запоріжців на раду.

Гідно та з почестями привітали запоріжці королівських послів.

Витав їх сам кошовий промовою короткою та простою, а потім писар січовий уже довгою та крутою промовою. Величав писар у промові хоробрість і розум Степана Баторія. Висказував радість, що король бажає разом із військом запоріжським боронити християнських земель перед бісурменською навалою. Хвалив і „вельможних панів послів“ за їх посвяту й розум.

Виступив і Баторіїв посол із крутою промовою. Говорив довго польською мовою та сильно латинськими словами перетиканою. „Широко й далеко — говорив він — гремить слава Запоріжя, лицарства славного запорізького, забороли християнського світа перед бісурменом. Мій король уміє цінити ваші заслуги й тому радо признає істнування й права славного війська запоріжського“.

І відчитав королівський універсал:

„Ми Степан Баторій, король Польщі, Великий князь Литви й Руси чинимо відомо всім загалом і кожному з окрема кому це знати належить, що знані нам хоробрість і заслуги славного війська запоріжського й узявши на увагу ці послуги його для християнства, ми признаємо за Славним Військом Запорожським володіння городами Трахтемировом і Чигирином та всім Дніпром від Трахтемирова в низ до Лиману, а в бік од Дніпра на захід по річки Буг і Синюху, а на схід аж до річки Донець та Дін“.

І дальше було там ще багато похвал та признань „славному війську запоріжському низовому“ а під сподом:

„Сверджуємо це все нашим королівським підписом і печатю королівською. Дано в нашому столичньому городі Кракові Р. Б. 1576 місяця Августа 20 дня“.

І передав універсал кошовому. Кошовий передав його січовому писареві до перехову в січовій канцелярії.

Кошовий подякував послам за труд й запрохав їх на „небагатий та непишний січовий обід“. Але цей „небагатий тай непишний обід“ не був звичайний січовий обід. Готовив його найкращий із поміж січових кашоварів, було чимало всякого мясива, були меди та вина дорогі.

При обіді знов поплили промови, одні одних старалися перевисшити в чемностях та похвалах.

Пращали королівських послів ясою з самопалів та січових пушок.

Вдоволені вертали посли:

— То, пане добродію, не щобудь ота Січ — говорив один посол до другого — Це сила! За їх плечима можемо бути безпечні перед бісурменами.

— Ба, — казав другий — коби й нам не загрозили?

— Га, це вже від нашої політичньої мудрости залежить, щоб уміти з ними все в приязни жити — говорив перший.

— Та так! — признав другий посол.

А князь Богданко, як посли віділхали подумав:

— Тепер можу вже рушати на Аслан-кермень. Боже, поможи мені визволити Оленку мою!...

XII.

— От, і гарно, що ти здорова тай повеселішала, княгине, — говорив Пшедембський, як у перше по довгому часі завитав до неї. — Тішить, дуже тішить

о. СТЕФАН КОВАЛІВ

Прообрази Ісуса Христа

6. Пасханьне ягня.

Найсумнійшим періодом в історії вибраного народа була без сумніву єгипетська неволя. Здавалося, що вона положить кінець істнуванню Євреїв, а тим самим знівечить до тла взнеслі обітниці Божі, дані сему народови. Однак сталося инакше. Рядом страшних кар*), наче тараном, ударяє Бог у тверде серце Фараона. Але щойно послідна кара, смерть єгипетських первенців, зуміла, як не змягчити, то бодай переляками гордого володаря. Саме, як ангел смерти вбиває всіх первородних в єгипетській землі, Ізраїльтяни споживають на приказ Божий непорочне ягня і його кровю помазують одвірки і пороги своїх домів; се пасхальне ягня є прообразом Месії.

Пасхальне ягня мусіло бути непорочне; не вільно було ломити йому костий, було споживане з хлібом прісним себто неквашеним. Хто їв пасхальне ягня і прісні хліби, мусів мати бедра підперезані, палицю в руці й обув на ногах, як путник готов до дороги. Спаситель є агнцем божим, котрий бере на себе гріхи світа; не ломано Йому костий на хресті, хоч їх поломано двом розбійнам. Хто їсть найвятійше Тіло Спасителя, повинен також мати свої бедра підперезані. с. є опиратися неприятелям душі і мати обув на ногах, себто памятати, що є путником прямуючим до неба.

Як кров ягняти зберігла доми Ізраїльтян від смерти первородних, так кров Христа Спасителя зберігла і відкупила нас від вічної смерти. Боже провидіннє так зарядило, що Христа розпято в саме свято пасхи, котре Жиди обходили що року на памятку виходу з Єгипту.

Єврейське слово „пасха" означає перехід Господа. Ангел Божий, що мав убити всіх египетських первородних, поминав доми, намазані кровю ягняти, і звідси слово: „пасха" с. є перехід. Тому, що Господь убиваючи египетських первородних пощадив усіх первородних жидівських, то всі вони стали особлившою власністю Бога і були тим самим Богу посвячені. Сорокового дня після їх народження заносили їх родичі до святині жертвувати Богу, а відтак за ціну пятьох срібних гроший увільняли їх від служби в святині.

Прообраз пасхального ягняти вказує: А) що Месія буде лагідний як ягня і своєю кровю вибавить нас від вічної смерти; Б) що тісно злучиться з людьми, стаючи їх духовним кормом.

7. Манна.

Одним з найбільших чудес які Бог зділав для вибраного народу, а заразом одним з найвизначнійших прообразів Месії є манна. Манна була кормом спадаючим з неба;**) Ісус в Тайні Евхаристії є хлібом живим, котрий зійшов з неба. Манна падала кождого дня з рана; Тайна Евхаристії буває що дня звершувана і принимана в ранній порі.

Манна була призначена тільки для Ізраїльтян і то по переході через Червоне море. До трапези Господньої приступають християни по св. Хрещенню, котрого прообразом був перехід через Червоне море. Бо як в Червонім мори потонули всі вороги Ізраїльтян, так і в св. Хрещенню змивається первородний гріх.

Манна заступала всякий корм. Тайна Тіла і Крови Господньої є кормом найліпшим, котрий заспокоює всі потреби нашої душі і справляє в ній чудесні наслідки: покріпляє слабих, потішає засмучених, просвічає ум, запалює серце, нищить гріхи, родить чесноти. Але манна не запобігала смерти. Тайна Евхаристії є задатком життя вічного.

Манна перестала падати, коли Ізраїльтяни вийшли до Обіцяної землі. Тайна Евхаристії устане, скоро вийдемо до

---

*) Кари, які з Божої волі зсилав Мойсей на Єгипет, відповідали характерові і природі сего краю. Чудесність сих явищ пробивається передусім у тому, що їх Мойсей заздалегідь заповідав і що уставали на його бажанне; що слідували одно по другім і то в степени о много грізнійшім, ніж звичайно; що вкінці була свобідною від них околиця замешкана через Жидів.

** На півострові Синайськім та в його сусідстві ростуть певні відміни дерев, видаючі зі себе соки наче живицю, котра стигне і прибирає вид, смак і прикмети, подібні до манни, Тому Араби ті зернятка живиці називають ошибочно манною. В літах урожайних на цілім півострові збирають сеї живиці в часах теперішних 200—250 кільограмів річно. Є то кількість така мала, що не моглаби мати жадного значіння при виживленню трьох міліонів Жидів. Провидіннє Боже достарчало їм отже манни на виживленнє в спосіб чудесний, видно се з того, що її спадало що дня стілько, скілько треба було на прокормленнє всего народа ізраїльського, що по сході сонця никла, в суботу не спадала, схована на другий день псувалася, однак не псувалася перехована з пятниці на суботу, і перечовувана з чаші в киботі на вічну памятку. Жиди посідали впрочім і на пустині стада товару, мали імовірно також деколи хліб зі збіжа, манна отже не становила одинокого їх корму через цілий час побуту їх на пустині, хотяй перестала падати щойно при вході до Обіцяної землі.

мене, що ти, княгине, весела. Я радби тобі неба прихилити, .щоб ти тільки забула його, свойого першого чоловіка. Забудь його, забудь, княгине!

Княгиня нішо не відповідала. А Пшерембський дальше наставав на неї:

— Ти ще не перестала його любити?

— Ні, ще не перестала — відповіла княгиня Оленка коротко.

Пшерембського втішило це, що вона так відповіла йому.

— „Ще не перестала", повторив він у думці її слова й думав дальше: — Значить, не каже вже, що ніколи не перестане його любити. Це добрий знак, а ще кращий знак, що вона весела. Вона буде моя!...

— Ну, бувай здорова, княгине! Оставляю тебе саму, не буду докучати. Ждатиму, поки сама не покличеш мене й не скажеш: „Я твоя".

Вона подумала:

— Будеш ждати до страшного суду. Там покличу тебе, обжалую перед Всевишнім. Тут не діждешся ніколи...

Мовчки рухом голови попращала його. Та він оглянувся, чи хто з обслуги не дивиться й нагнувся до її руки тай поцілував палко.

Мимовільним та скорим рухом відтягнула вона руку від його губ і встала. Він іще раз поклонився і вийшов. А вона підійшла до невеликого закратованого віконця й гляділа на скравок неба, що видніло над подвірям. Вечеріло вже. На небі запалювалися перші зірки. У вікно несло свіжим та милим запахом із недалекого квітника. Ніжненький легіт подував і крізь крати ласкав її біле лице.

— Боже, Боже, як гарно на Твойому світі, як любо! А там у нас на Україні, там іще краще! Там не мусилаб я так сидіти, як тут у заперті. Богдане, Богданочку мій, чи прийдеш ти по мене! Та коли? Чи довго ще ждати, каратися мені тут у клятого потурнака в неволі? Чи видержу я? Ба, видержала доси, не пропала тоді, коли не було надії, або була маленька й непевна, то тимбільше видержу тепер, коли напевно знаю, що він прийде визволити мене.

І вже веселіша закликала до себе Катерину та Оксану тай випитувала їх про всячину.

А Оксана сміялася:

— Княгине, наша Катря геть завернула голову одному з вартових. Він так лупає за нею очищами, трохи не зїсть її.

А Катерина затулювала рота Оксані:

— Це не правда, княгине-пані! — каже.

— Егеж, не правда! Мені Алі казав— відказала Оксана.

— Алі казав, але ти не бачила. Алі дурив... — боронилася ще Катерина.

— Не дурив, ні! То, княгине, Алі запізнався з одним черцем, не нашим, а латинським. Таким в білій рясі й ходить до нього, щоб учив його правд християнської віри — каже Оксана.

— А йому що сталося?! — зчудувалися княгиня.

— Я й сама не знаю! Він каже, що його батько й мати не тутешні, а десь із півдня й були християне. Як він був малий, то мати вчила його християнських молитов і про християнського Бога говорила йому. Та батько й мати його скоро померли й він малим хлопям лишився круглим сиротою. Його спадчиною опікувався його стрий, що був дуже ласий на його майно. І як йому було 10 літ, виїхав із ним у Туреччину й тут продав його бісурменам. Турецький купець скалічив його й уже як евнуха продав дальше. Так переходив він із рук до рук, а перед трьома роками купив його Пшерембський.

Княгиня Оленка слухала цікаво Оксанного оповідання, в її очах закрутилися слези.

А Оксана оповідала дальше:

(Дальше буде.)

неба, т. є коли побачимо Бога без заслони, котрого нині приймаємо під ослоною Тайни.

Прообраз манни заповідає: А) що новий корм, котрого дателем буде Спаситель, буде кормом чудесним; Б) що буде уділюваний нам, доки будемо на землі; В) що буде звершуваний і приниманий кождого дня.

8. Мідяний вуж.

Мимо наглядної і безнастанної опіки Божої над ізраїльським народом стверодженої многими чудами в часі вандрівки через пустиню, не бракло нарікання та бунтів. Ізраїльтяни навкучили собі се безнастанне блукання в пустині і стали знов нарікати проти Господа і Мойсея. Тому допусив Бог на них їдовитих вужів, котрих укушення було смертельне. Дуже багато покусаних вужами померло тяжкою смертю. Коли се побачив нарід, прийшов розкаяний до Мойсея і сказав: „Згрішили ми, що нарікали проти Господа і тебе. Проси, щоби відіймив Господь від нас змії". Мойсей, невтомний в любови і терпеливости, молився за ними, і Господь сказав до Мойсея: „Зроби мідяного вужа, і вистав його на дереві; кождий укушений, котрий гляне на нього з вірою, буде жити". (Числ. XXI., 8), Мойсей так зробив, і всі вкушені, котрі на нього глянули, були уздоровлені.

Мідяний вуж є також прообразом Месії. Ізраїльтян кусають їдовиті змії і задають їм смерть. Бог милосердячися велить зробити мідяного вужа і виставити його на вивисшенім місці. Всі, що глянули на нього, відзискували здоровля.

Рід людський в особі прародичів є ранений смертельно через пекольного змія. Божий Син з превеликого милосердя стає чоловіком і вмирає на хресті, на горі Голгофті. Всі, що з вірою і любовю споглядають на Розпятого, лічаться з ран, завданих їм через гріхи, спасаються від вічної смерти, завданої їм через діявола.

Але мідяний вуж був виставлений перед очима тільки одного народа і тільки на якийсь час. Ісус Христос є виставлений на видовище цілому світу на завсіди, аби лічити рани людства аж до кінця світа.

Сам Спаситель порівнав себе з сим мідяним вужом, кажучи: „Як Мойсей взніс змію в пустині, так треба взнестися Синови Чоловічому, щоби кождий віруючий в нього мав життє вічне". (Йоан III., 14, 15).

Прообраз мідяного вужа заповідає нам: А) що Месія буде лічити рани нашої душі; Б) щоби бути уздоровленим, треба на Нього глядіти, т. є в Нього вірити і Його любити.

—o—

Новий уряд в Румунії

Румунська реґенційна рада, хоч не дуже радо, та всеж таки рішилася дати поручення провідникови могутньої хлопської партії Манюви зложити лісту нового румунського уряду. Таке саме поручення дістав був ще перед Маньом — Тітулеску, та заявив він, що мимо всіх спроб утворити народний уряд було йому неможливо.

Памятаймо: Листопад — се місяць складання Всенародного Дару Українським Інвалідам!

З церковних справ

Ювилей св. Отця

В сьому році припадає 25-та річниця епископства теперішнього Св. Отця Пія XI.

Ювилейні торжества розпічнуться офіціяльно 20. грудня ц. р. і триватимуть до 20. грудня 1919 р. Розпічне їх велике паломництво з Медіоляну до Риму, де 20. грудня відбудеться інавґурація нової льомбардської семинарії на Есквіліні.

Жертви Святійшого Отця для Болгарії

Цього місяця відбув довшу конференцію зі Святійшим Отцем Апостольський Візитатор в Болгарії о. Монсініор Ронкалі. Предметом нарад зі Святійшим Отцем були пляни відбудови болгарських церквей і інституцій знищених підчас землетрусу. Поміч дістануть не тільки католицькі установи, але також і православні. Це зробило дуже прихильне враження в Болгарії, а високі достойники болгарської православної церкви прибули до Риму, щоби особисто подякувати Святійшому Отцю за Його щедрий дар — На цю високу гуманітарну ціль ідуть ці дрібні жертви, які вірні складають по цілому світови.

Цей Петрів Гріш несе поміч зруйнованому людству. З цього Петрового Гроша користали також наші сиротинці, коли Святійший Отець сам особисто переслав поважну суму на наші установи. Наш духовний семинар також одержав поміч з цього Петрового Гроша.

Конкордат із Румунією

Заключений конкордат (угода) між Апостольською Столицею і Румунією

Боротьба Ірляндії 16

за віру, народність і волю.

До цеї картини додаймо ще одно:

Ірляндець католик не може набувати, але може посідати. Хоч поконфісковано багато земель, все таки деякі родини зберігли невеличкі спадчини по своїх прадідах. Треба видерти їм і ці останки. Та вже не явним грабунком, як давніше, але критими таємними способами. Отже перше всего, згаданий уже рівний поділ землі в католицьких спадчинах. І в кількадесять літ роздроблена земля вихоплюється з рук католиків. Під кінець панування Вільгельма мали католики вже тільки міліон акрів землі, а протестанти одинацять міліонів.

Щож оставало католикові, щоб рятувати свою землю. Одно! Сказати тільки: „Вирікаюся моеї віри!" І відразу ставав людиною, громадянином, батьком родини, а навіть діставав уряди й почести.

Та, як давніше меч не міг змусити їх батьків сказати ці слова, так і тепер варварські закони не зможуть змусити до цього синів.

По лімеріцькому договорі Анґлія була в такому положенні, як чоловік, що закував льва в ланцюги. Поставила вона була ногу на грудях переможеного народу, довела його до цего, що вже не міг ні рухатися, ні стогнати з болю. Та на цьому й кінець перемоги: жертва зберегла в повній чистоті почуття власних законів, любов самостійности. Зросли ще тільки ненависть і жадоба пімсти на переможцях.

Хай тільки гнет, що придавлював їх до землі, трохи попустить, заразісінько знову порушиться, знову пічне боротьбу, хочби й без надії на успіх.

Англія по чотирьох століттях побачила, що тільки тіла Ірляндців поневолила. Тож рішилася дальші чотири століття вжити до поневолення душі, взиваючи до помочі темноту, нужду та погорду, погорду, що освоює з думкою знікчемніння цего, що на нього бє без упину.

Англійське законодавство змагає постійно до цеї мети.

Кожна політична подія, хочби склалася й поза Ірляндією була приводом до ще більшого затіснювання кайдан на Ірляндців.

Так шотляндське повстання в 1715 р. графа Мар у користь Якова Едварда, викликало нові жорстокости й страхіття. Парлямент поручив урядникам строгіше, як колинебудь переслідувати католицьких священиків. В 1726 р. ухвалили закон, що призначував кару смерти на кожного священика, що звінчавби протестанта з католичкою. В 1744 р. новим декретом заборонено зівсім католицьку віру. І від цеї хвилини католицькі священики, навіть ці, що доси користувалися пів-толеранцією, мусили критися по лісах, де слідкували за ними безнастанно.

Коли в 1745 р. повстала Шотляндія, коли в Ірляндії поширилося тайне товариство „Гвайт Бойз" („Білі хлопці"), на оранжистах обтяжених жорстокими злочинами, задріжала шкіра. Вони то впадали в переполох, то в скажену лють і зважилися поновити предложення, видумане вже за Карла І. і за Кромвель: чи не добре булоб вирізати всіх католиків.

Воно було чого дрижати, бо „білі хлопці" мали вплив і в краю й поза межами Ірляндії в Франції. Знову віджили надії Ірляндців.

Та не довго трівали ці надії. Карла Едварда, сина претендента Анґлійці побили, а Франція відступила від походу. І знов Ірляндія остала на власних силах.

Селянство позбавлене всіх засобів до життя, перше стало гуртуватися, а за ним пішло міщанство й останки середньої верстви в Ірляндії.

Отсі саме селяни й дали початок „білим хлопцям" Спершу були це тільки гурти оружних людей, що їх нужда злучила разом. Вони збиралися й нападали часом на фільварки англійських кольоністів і нищили їх. Потім знов розбіга-

буде затверджений румунським парляментом ще на сьогорічній осінній сесії. Скорого затвердження домагається від Румунії Апост. Столиця.

Зворот частини церковних дібр

Недавно відбулася в фінансовій парляментарній комісії в Парижі велика дискусія на тему церковної політики. Притоку до неї дав урядовий проєкт щодо движимого й недвижимого майна релігійних установ, котрим досі не розпоряджено. Ті маєтки мають віддати правно основаним релігійним згромадженням. В урядовім поясненню до пляну висказується признання релігійній, суспільній і патріотичній праці мійського духовенства.

Ліва преса дуже невдоволена проєктом, почала вже гостру боротьбу. Католицька преса також не зовсім вдоволена зі замірів уряду. До сповнення католицьких домагань ще дуже далеко, а покищо „є тільки велика буря в протикатолицькім таборі і то з малої причини". Всеж таки це предложення уряду цікаве для різкої зміни настроїв французької суспільности.

—o—

Сектанське божевілля

В селі Смидині, на Ковельщині, штундистська громада перейшла в „пятидесятництво". „Пятидесятники" визнають хрещення лише тоді, коли на віруючого сходить „дух святости" а ознакою цього має бути те, що охрещений заговорить „ріжними мовами". Смидинці запросили до себе „пророків" які почали говорити про те, що вони можуть „сціляти" людей, знають їхні гріхи й говорять на кождих мовах. А це знання мов виявилося в тому, що вони викрикували ріжні дикі звуки: ба ба-рам, си су-са-рам і ин. Молячись пятидесятники рвуть на собі волосся, бються головою об стінку, тремтять, вигукують, випускають з рота піну, а далі — мявкають, виють, крякають кукурікають і т. д. Це значить, що на них зійшов „дух" і вони говорять ріжними мовами. Одного року Смидинці побігли по вулиці з дикими вигуками: „Ходіть зустрічати Христа, що йде з янголами", зустрічаючи православних, били їх і кричали: — „Покайтеся, йдуть з нами зустріти Христа". Одним словом божевільні.

—o—

Зі світа

Жиди проти нас

В Ню Йорку є жидівське товариство „Обертин", яке гуртує Жидів з Обертина, місточка в Городенщині, на Галицькій Україні. Те товариство постановило зібрати 20.000 на будову польської школи в Обертині, себто на нашій українській землі. Про се воно повідомило нюйорських Поляків, щоби їм виявити польський „кресовий" патріотизм Жидів на землі Вашинґтона. Чи сим не сіють Жиди самі ворожнечі до себе?

Пять міліонів неписьменних.

Український радянський уряд взяв на себе обовязок зліквідувати до 1932 р. неписменність на Україні. Під сю пору є 5.000.000 неписменних на Україні. Українська радянська преса стверджує, шо справа ліквідації неписьменности на Україні перебуває в скрутному стані, бо що року асиґнованнє на се зменьшується, тоді як потяг людности до ліквідації неписьменности збільшується. Товариство „Геть неписьменність" працює дуже мляво. Без широкої громадської підтримки, без мобілізації громадської думки навколо ліквідації неписьменности завданнє зліквідувати неписьменність до 1932 р. ледви чи буде виконане. Зокрема преса замічає, що „наркомосвіта" зовсім не надає уваги ліквідації неписьменности серед членів „профспілок". Наприклад 1927 до 1928 року навчено грамоти тільки 5 відсотків неписьменних членів „профспілок".

Пють більше горівки ніж молока.

Московська статистика виказує, що населення Москви за рік випиває більше горівки ніж молока. На рік на кождого мешканця Москви припадає 13 літрів випитого молока, а горівки цілих 15 пляшок, що вмішують більше нім 13 літрів.

Хліба і праці!

В останніх місяцях зросло сильно безробіття в Радянськім Союзі. Особливо тяжке положення безробітних у Москві. Часописи пишуть, що розпучливі настрої серед безробітних у Москві зросли до тої міри, що вони вчинили демонстрацію перед тамошньою біржою праці. Демонструвало 5.000 безробітних які в крайній розпуці кинулися на пішу й кінну міліцію, що намагалася розігнати демонструючих. З окликами: „хліба й праці"! наступила товпа на розстрільну міліції. Пролилася кров. Тільки повздержливому становищу міліції задячити, що розруха не поширилася. Під вечір вдалося делеґатам московського „совєту" з трудом заспокоїти демонстрантів обіцянками негайної допомоги. Коли втихомирилося, послідуючого дня ...

лися, щоб за кілька днів зробити новий напад. Та коло 1760 року ці селяне, що мали вже вождів, утворили товариство таємне й страшне. Мало це товариство свою старшину й свої закони, мало збирачів до збирання податків, скарбників до береження зібраних капіталів, мало касу на загальні видатки. Відтепер „білі хлопці" робили все явно, чинно, оружно. Ввіходили до міста, увільняли увязнених за довги, писали грізні відозви до власників, що не хотіли слухати їх приказів.

Даремно правительство стежило за ними шляхом закону. Ніхто не хотів свідчити проти обжалуваних, бо боялися страшного товариства. Навіть хто потерпів від них, боявся признавати, що може пізнати тих, що брали участь у грабунку.

В чотири роки пізніше за їх приміром селяни протестанти утворили товариство „Дубових сердець"

Їх метою було дістати справедливіший поділ панщини. Повстання „Дубових сердець" обхопило вскорі всю провінцію Илстер. Вправді королівське військо вскорі здавило це повстання, однак правительство сповнило їх домагання. Це тому, що вони були протестанти.

В 1771 р. арендатори, що їм по скінченні речинця відібрано наймані землі, також зоружилися в Илстер. Вони назвали себе „Сталевими серцями" (Гертс ив стіл). Вони вешталися скрізь і нищили будинки цих арендаторів, що зайняли їх місця, калічили череди й нищили збіже на пні. Вони в Белфесті увільнили одного зі своїх із тюрми, а інших, що їх були увязнили й судили в Карік-Фербусі, мусили звільнити, бо ніхто не хотів свідчити проти них.

Парлямент стрівожений таким безсиллям трибуналів, наказав, щоб слідства й суди над обжалуваними в бунті, відбувалися не в цій провінції де був бунт, тільки в іншому графстві Та це хіба збільшило й поширило ненависть і пімсту. І вскорі цей розпоряд знесли, бо деблінський суд мусив признати невинними й увільнив бунтарів, бо не було свідків, хоч не було сумніву, що вони винуваті.

По численних боях, товариство „сталевих сердець" розбилося Колиж не злагіднено терпінь народу, кілька тисяч протестантів переселилося до Північної Америки.

І ці саме анґльо-ірляндські еміґранти найбільш причинилися до зірвання звязків Північної Америки з Англією тай чимало причинилися до виборення Зєдиненим Державам Північної Америки самостійности.

Ці товариства, що про них ми згадали, були поширені головно на півночі й на сході Ірляндії. В південних католицьких провінціях повстало „Братство Дітей Закона". (Райт Бойз). Кожен, кого принимали в товариство, присягав, що не платитиме десятини ніякому священикові, (протестантському) що слухатиме начальника знаного загалові тільки з імени „вождя закона". Товариство почало наступ переслідуванням протестантського духовенства. Всі виправи робили нічю й так таємно й порядно, так скоро й однодушно, що сливе завсіди заки надійшло військо, вже було по всему. Коли нападений радо сповняв їх домагання, не робили йому нiщо лихого, колиж ставив опір то вбивали.

Та щож! Ці нагальні виступи правда, припинювали трохи надужиття Англійців, однак не могли зменьшити загальної нужди тай служили англійському урядові до ще більшої строгости.

Села бунтувалися. Міста не важилися бо не чулися на силах. Просвічені католики міщани бачили, що зза недостачі сил, можна тільки направою законодавства поправити долю Ірляндії. Та не ставало в них відваги й на це, щоб обізватися.

(Дальше буде.)

—o—

Ширіть „Правду"!

вали очевидно, масові арешти. Ось як живеться пролєтаріятови під обухом „власної диктатури.

Пустинний корабель.

В Лондоні будують тепер величезний автомобіль званий пустинним кораблем, котрого винахідником німецький інжинір. Автомобіль буде мати 125 стіп довжини, 25 стіп ширини і 45 стіп висоти, а колеса будуть мати 39 стім проміру, проте високі як дім. Зовнішний вигляд авта буде нагадувати корабель. Це величезне авто буде призначене до їзди через пустиню. Воно зможе перевезти 150 пасажирів і 200 тон ладунку. Обслугувати буде його два мотори, кождий по 450 кінських сил.

Великий лет

Двох австрійських летунів піднялися переліти з Австралії до Анґлії. Лет має тревати 12 днів. Літак, якого ужиють до цего лету є тої самої марки, що літак американського полковника Ліндберґа, яким цей перелетів Атлянтійський океан.

Пожежа монастиря

В Канаді коло Оттави згорів жіночий монастир. Згоріло живцем три монахині, які не встигли вирятуватися з горіючого будинку.

Дивний випадок

У Франції, в однім містечку велике стадо риб вплило до турбіни, що порушувала міську електрівню. Наслідком того машини електрівні спинилися, а місто лишилося без світла. З турбіни видобули кількасот кільоґрамів посічених риб.

Вибух вулькану

На днях мав місце грізний вибух дрімучого вулькану Етни на острові Сицилії в Італії. Ріка вогненої ляви добулася з кратеру та залила всю околицю, поширюючи смерть та загладу. Мешканців дооколичних осель усуває військо. Огненна ріка посувається дальше. В загрожених місцях відправляються богослуження з процесіями. Супроти безрадности людських сил, нарід шукає помочі в Бога.

Вісти з Румунії

Румунська влада знищила все українське шкільництво на Буковині. Тільки в кількох селах повіту Заставна і Кіцмань учать по 2 години на тиждень української мови. Натомість у черновецькому повіті, де живе понад 75 процент українського населення, нема ні одної української школи і не вчать навіть тих двох годин української мови. Влада забороняє навіть постачати селянам книжок про сільське господарство в українській мові. Такі книжки мусять книгарні посилати до Букарешту, до цензури, яка передержує їх у себе цілими роками. Але про ті факти страшного культурного гнету буковинські делеґати на конференції меншин у Женеві мовчали, заявляючи, що українці Буковини жили й хочуть далі жити в згоді з „державною", т. зн. румунською нацією. Неякий будь терор панує на Буковині, коли навіть у „делеґатів", висланих у чужий край — завязаний рот.

Важна справа

(Торго ля сирівцем лену та конопель).

Від кількох літ ми є свідками, як український народ по сім боці рижської лінії ставляє перші кроки, щоби в економічних справах визволитися з під чужої опіки. Однак богато ділянок економічного життя спочиває ще в чужих руках. Але вже тут і там починаються перші кроки. До тих ділянок, які май же вповні опановані чужими людьми належить торговля мануфактурою та сирівцем лену та конопель. В тій ділянці, як зрештою в богато инших, ми полишились цілком позаду. Не маємо ще до сеї пори повних статистичних даних відносно зужиття мануфактури нами самими однак деякі записки які маємо доказують, що оборот мануфактурою на наших землях під Польщею виносить около 26.000 золотих річно. Все те майже переходить через жидівські руки, бо на нас прападає всего 1%. Що до сирівця лену та конопель, то тут маємо вже докладнійші дати і з цеї статистики можемо дечого навчитися. Тому, що коніпний сирівець частинно лишається в краю, а частинно вивозять його до Чехословаччини, тому згадую в цифрах лише про сирівець льняний, Після виказів поміщених у тижневнику „Дер Дайтшен Ляйнен Індустрієлле" з 23. 9. 1929 в часі від 1. X. 1927 до 1. V. 1928 вивезено з Польщі до Німеччини та Анґлії 25.500 тон льняного сирівцю на загальну суму 143.400.000 золотих. З инших держав, як: Союз Радянських Републик вивезено в тім часі 21.500 тон, з Лотви 15.090 тон, з Литви 12.087 тон. Замітне, що Литва і Лотва були покупцями нашого сирівцю, щоби їх посортувати, перемішати зі своїм і продати його дальше як свій питомий, по значно висшій ціні. Це доводить, що культура і обрібка у нас стоїть на низьким поземі.

Як бачимо з повисшого зіставлення, то на першому місци експорту сирівців за границю, стоїть Польща. Ми Українці Галичини, Волиня, Підляша, Полісся, стоїмо з продукцією лену грубо на першому місци в Польщі. Можна сміло приняти, що на Українців припадає $^3/_4$ цілої продукції Польщі загальної вартости 107,555.000 золотих. Коли до цего додамо вартість коніпного сирівця, котрий частинно відходить за границю, а частинно зуживається в польських прядільнях в Лодзі, Бельску і Ченстохові, дальше вартість того льняного сирівця, котрий також зуживається в польських прядільнях, то дійдемо до дуже високої цифри 250,000.000 золотих, яку представляє вартість льняного та коніпного сирівцю зібраного з нашої рідної землі і витвореного працею наших селян.

Ця квота 250,000.000 золотих моглаби подвоїтися, колиби ми зрозуміли що значить раціональна управа і старанне плекання лену та конопель та старалися прядиво лену та конопель вичистити так, як того вимагають заграничні ринки збуту,

Зрозуміли це правлячі круги Польщі і вирішили приступити до пляново-го та раціонального експорту сирівця лену та конопель за границю. В тій цїли твориться при помочі аґрарного банку, (Паньствови Банк Рольни) у Вильні, під проводом директора виленського відділу п. Макулевича, комісія, котра має обдумати спосіб докладної орґанізації скупу, сортовання та експорту того сирівця за границю. Проєкт державного банку рільничого передбачує створення в тій цїли так званого центрального товариства з осідком у Вильні, котре малоби до помочи: місцеві союзи, котрі знова малиби до помочі при закупні сирівця цілу масу аґентів. Сей проєкт передбачує дальше будову центральних та провінціональних льокалів та маґазинів, в котрих не тільки переховувалосяби, але також і сортувалосяби сирівець та льняне насіння.

Осідком централі булоби Вильно, а осідком двох центральних складів булаби Ґдиня і Люблін.

Іменована при централі комісія мала опрацювати: а) плян скупу сирівців, б) їх перерібку в державі і піднесення їх розвитку, в) впровадження штандеризації (певного рода картелів) і ограничення вивозу в несортованих та нескартельованих родів сирівця. Комісія ця одержала запевнення у міністра рільництва на сю ціль кредит у висоті 700.000 зл. в цїли отворення централі у Вильні і шістьох відділів на східних окраїнах.

Особливе значіння має управа лену для земель східно і південно-східних Польщі, де до нині примітивним способом вирабляють ріжні полотна.

З повисшої статті виходить ясно, як важною галузею рільництва є у нас управа лену та конопель. Про культуру і плекання тих ростин, раціональне їх збирання та дбайливе і уміле вихіснування їх волокна, скажу дещо пізнійше. Тут вказав я лише на вагу сеї оправи.

Акційна спілка „Полотно", яка є одинокою під цю пору того рода установою постійно і уважно слідить за починами в тій справі правлячих кругів в Варшаві. Щоби не бути не приготованою, та не дати випередити себе жидам і звернути увагу дотичної комісії на своє істнованя та змусити через се цю комісію взяти Акц. Ску „Полотно" під увагу при наділюванню філями на наших землях, Управа Акційної Спілки „Полотно" отвирає сими днями одномісячний курс вишколення тих кандидатів, котрі по його укінченню займуться скупом та доставою до Спілки сирівця, а на який зголосилося вже кількадесять кандидатів, приготовила десяток своїх станиць (місця закупу), заключила умову з кількадесятьма аґентами до збирання і закупу сирівця так в Галичині як і на Волині, Підляшу і Поліссю, зробила отже під цю хвилю все, що зробити могла, а тепер відзивається до селян, щоби в її змаганню та стремлінню підперли всі та не пустили ані клаптика сирівця в чужі руки.

Михайло Качмар
нач. дир. акц. сп. Полотно.

Присилайте передплату!

Наглі внески перед Соймом

Дня 13. с. м. відбулося чергове засідання Сойму. На порядку дня була справа наглих внесків в справі львівських подій. Принято польською більшістю голосів наглість польського внеску Бльоку співпраці з урядом. Внесок той мотивований пос. Левенгерцом взиває уряд, „щоби розслідив події та витягнув із того відповідні консеквенції." Наглість внесків Українського Клюбу, який мотивував пос. Загайкевич і внеску укр. радикалів, мотивованого пос. Бачинським відкинено. Порушені вони будуть у соймі звичайною чергою.

—o—

Директор поліції йде на пенсію

В звязи з львівськими подіями, дотичні власти зарядили перенесення на пенсію дотеперішнього директора львівської поліції, зглядно старосту городського Райнлендера. Його місце вже в тім тижні обіймає поляк із Галичини капітан Кльоц, що був дотепер старшиною для спеціяльних доручень міністра військових справ Конажевського.

—o—

Чергові арешти

Попередно арештованих з звязи з львівськими подіями відставлено до слідчої тюрми при вул. Казимирівській до т. зв. Бриґідок. Нових арештованих приміщено в слідчих арештах при вул. Яховича. Там знаходяться: Дарія Гординська, Марія Конрадівна, Ярослава Конрадівна, Евген Пеленський, Юлій Пеленський, Роман Качмарський, Олександер Радивил, Степан Білостоцький, Лялюк, Притуляк і Л. Робак, Аґатон Добрянський- Трьох послідних по переслуханню випущено.

—o—

Не договорилися

Дня 7. листопада відбулося в Кеніґсберґу друге й останнє засідання польсько-литовських переговорів. Вальдемарас сказав, що в протоколі першого засідання змінено сенс одного речення так, що теперішній литовський уряд мав би визнати приналежність Вильна до Польщі. Залеський збивав Вальдемарасове твердження. „Пшедсвіт" повідомляє, що польське міністерство закордонних справ предложить Лізі Націй звіт із переговорів. Польща поставить внесення, щоби Ліґа зліквідувала цей спір.

—o—

Зміна уряду Франції

Французький уряд перейшов останніми часами несподівану крізу, з якої вийшов у новім виді. По новім переформованню складається він тепер з 4 сенаторів і 15 послів. До уряду війшли сенатори: Поанкаре, Саро, Барту і Наро. Посли: Бріян, Пенлєве, Форжо, Антарґу, Генесі, Люшер, Енак, Ґартен, Тардіє, Леґує, Леґує, Мажіно, Понсе, Пате і двох послів републ.-демократ. Унії. Перевагу мають представники лівих ґруп.

Вибір президента

В Америці скінчилися па днях вибори президента Зєдинених Держав. Значною більшістю голосів вийшов президентом Гувер. Суперником його в часі виборів був Сміт

—o—

о. ВОЛОДИМИР ЯЦЕНКІВ

Нове жерело багатства·

26. Сіяння і плекання морви.

Найдешевшим способом розмножування є плекання морви з насіння. Сіємо його в розсаднику, пізною весною, коли мине небезпека приморозків. Місце під розсадник приготовляємо перед засівом уже в осени, що є ліпше, або весною, коли тільки розмерзне земля.

Під розсадник вибираємо відповідний кусок землі, який в осени скопуємо глибоко, та згноїмо перегнилим обірником. При тім очищуємо його з каміння, буряну. З весною перекопуємо ще раз, неглибоко та витичуємо біжучі з півночі до полудня, 1 метер і 20 центиметрів широкі та довільно довгі грядочки. Між грядками видоптуємо стежки, з яких не вільно зістругувати землі та зісипати її на грядки.

Поперек грядок робимо у віддалі 20 центиметрів один від другого на два пальці глибокі рівці. В рівцях тих засіваємо зернятка одно побіч другого й загортаємо землею та підливаємо, щоби вітер не звіяв пухкої землі враз із насінням. Щоби насіння скорше сходило, мочимо його перед засівом добу в дощівці, гноївці, або соленій воді. По вимоченню треба насіння пересушити в тіни, щоби не зліплювалося при сіянню.

Протягом трьох тижнів насіння сходить. Щоб молоді ростинки-сіянці могли свобідно рости, належить грядки розсадника старанно полоти. Сіянці мають рости у віддалі 5 центиметрів одна від другої. Коли ростуть за густо, а мають уже по три листочки, проріджуємо їх, підливши вперед грядки. Злишні ростинки підважуємо кілком, втинаємо їм ножем кінчик головного коріння, і замочивши весь корінь у глині змішаній з коровячим навозом всаджуємо на приготоване рівночасно з розсадником місце.

З однакового насіння виростають і дички і благородні морви. Ті послідні мають більше, витинане листя. З них плекаємо високопенні дерева. Листя дичок є менше, однак поживнійше для гусениць шовковника.

Пересаджені ростини зараз підливаємо перестоялою водою.

Аж до осени належить грядки зі сіянцями полоти та, коли сухо, підливати. Щоби краще росли, в червні і липні можпару разів підлити їх водою зі салітрою.

Під осінь підливаємо щораз менше, щоби пеньки сіянців ствердли, та стали відпорні на студінь.

На зиму добре є, особливо на тяжкій, вогкій почві сіянці прикрити змішаним із листям сосновим чатинням, соломою, або самим листям.

Частину сіянців з розсадника призначуємо на живопліт, другу на корчі, третю, найкращу, на високопенні дерева.

Живопліт закладаємо з однорічних, слабших сіянців. В місці, де має стануть живопліт викопуємо в осени метер широкий і пів метра глибокий рів. Рів той заправляємо товстою, урожайною землею з навозом, висипуючи з неї здовш дна рова рід валу. Так лишаємо рів відкритий на зиму, щоби земля добре провітрилася. На весну, коли земля розмерзне, однак заки ще в деревині зачнуть кружляти соки, беремося до садження живоплоту. З розсадника вибираємо тільки сіянців, кілько треба, обтинаємо ножем їм конець головного коріння, та всі ушкоджені корінці, мажемо глиною з коровяком та висаджуємо під шнур здовж валу в рові, у відступах 20—25 центиметрів. Землі не притолочуємо, лиш підливаємо, щоби замулила коріння.

Зараз по садженню сіянців втинається їх на 2 очка, з яких вийде 2 гони. Найсильнійші гони пізнійше лишаємо, а слабі витинаємо.

Дворічні сіянці садимо в живопліт так, як і однорічні. Лиш стинаємо гін над землею лишаючи 2—3 очка. З гонів із тих очок лишаємо один, або два, залежно від того, який живопліт хочемо виплекати.

Живопліт може бути одно- або дворядовий, гущавинний, або заложений в крату, залежно від того, чи садимо сіянці в один чи в два ряди, та в який спосіб підтинаємо і спрямовуємо гони.

27. Морвова шкілка.

Сіянці не можуть довше рости в розсаднику над один рік. По році, коли не пересаджуємо їх на постійне місце, так для власної вигоди пересаджуємо їх до шкілки, в якій плекаємо молоді деревця через три—чотири до пять літ.

Земля в шкілці мусить бути зреґульована. До глибини пів метра мусить бути очищена з каміння, та змішана з піском і перегнилим навозом, щоби плекані деревця мали подостатком поживи.

Призначений на шкілку простір ділимо на біжучі з півночі до полудня лінії в віддаленню 70 до 80 центиметрів одна від другої. Здовж ліній садимо сіянці 30 до 40 центиметрів один від другого.

Коли маємо доволі місця, садимо рідше.

Дички садимо окремо від благородних деревин.

В тиждень по пересадженню, обтинаємо сіянці, лишаючи по 2—3 очка. Найсильнійший гін лишаємо, а слабші стинаємо в червні на корм для гусениць шовковика, або для худоби. Землю на лініях між рядами треба полоти і зісапувати. Навозити не треба, хиба що шкілка заложена на цілком пісній землі й деревина дуже поволи росте.

З дворічними сіянцями робимо так, як висше сказано.

Пересаджуючи трирічні втинаємо всі ушкоджені корінці, а по пересадженню втинаємо від вершка одну четверту часть гону. Вишукуємо найсильнійше очко від вершка а всі очка перед ним витинаємо. Гін з витятими очками становить підпору, до якої привязуємо гін, що виростає зі збереженого очка. Молодий цей

гін привязаний до підпори буде рости в гору й стане продовженням пня.

Всім гонам що є низше головного гону втинаємо чубки, коли виростуть до 15 центиметрів довжини.

При пересаджуванню деревець чотирорічних обтинаємо корінь як при трирічних. Також стинається вершок, однак тепер вишукується найсильнійше очко по другім боці гонової підпори.

Всі гони від долу витинаємо при самім пни до висоти 1,3 части деревини. Понад тою висотою витинаємо лиш грубші гони. Стару гонову підпору гладко втинаємо.

Пятирічні деревинки мають уже завязок корони, з 3-ох або 4-ох галузок. Садимо їх на постійне місце призначення. В тій цили в означенім місці копаємо доли 1 м. широкі й 60 цент. глибокі. На дні долу висипуємо копець зі справленої землі. Деревинку по скороченню коріння всаджуємо в долі і присипуємо коріння легко землею, яку зараз підливаємо 2-ма коновками води.

Галузки корони втинаємо так, щоби на кождій остало по 2 очка. Коли деревина прийметься, всі свіжо випущені, а злишні гони корони втинаємо при пні, аж до землі.

В той спосіб виплекаємо середнопенні морвові дерева, яких корону формуємо опісля подібно, як при овочевих деревах.

Морвові корчі формуємо з 2-річних сіянців, котрі по пересадженню стинаємо по кілька очок над землею. Очка випускають гони, з яких вибираємо бодай 3 найсильнійші гони а прочі обтинаємо. В стіжок обтинаємо їх на пів метра від землі.

Морвові дерева, живоплоти, корчі достарчають вже в пятім році листя потрібного до годівлі шовковика, без шкоди для свого росту.

Щоби в коротшому часі дістати много морвового листя, послуговуються в Німеччині доволі дорогою т. зв. луговою системою. В тій цили густо засівають весною великі простори справленої землі і тогож таки року, в часі годівлі шовковика прямо косять молоді гони сіянців та кормлять ними гусениці. Система та буде приступна в нас, коли самі дочекаємося много власного морвового насіння.

——0——

НОВИНКИ

Гарний примір. В селі Добрянах коло Щирця девядесять один поважних громадян стало новими передплатниками нашого часопису „Правди“. Це свідчить про високу культурну уровень громадян Щирця та про їх правдиве зрозуміння ваги і потреби доброго українського католицького часопису. Сподіємося, що за гарним приміром Добрянців підуть инші села.

Замкнення „Просвіти“. Міністерство внутрішних справ дало приказ замкнути Товариство „Просвіта“ в Ковлі. Як причину подають державні власти те, що „Просвіта“ в своїй діяльности не придержувалась своїх статутів.

Польський граф перед судом. У Вильні ведеться цікавий судовий процес проти польського ґрафа Генрика Пшездзецкого, який на спілку з десятьма жидками перепачковував без цла велику кількість спірту з Польщі до Литви.

Летунська катастрофа. Між Замостем а Демблїном уляг катастрофі польський військовий літак. Львівський летун капраль Бражерт згинув на місці а поручник Войнарович помер у львівськім шпиталі від ран.

Вибух у фабриці амуниції. В польській фабриці муниції в Рембертові під Варшавою мав місце сильний вибух. Жертвою його впало двох робітників убитих, а трьох тяжко ранених.

Влом до совітського консуляту. До совітського консуляту вломився в ночі якийсь невідомий осібняк і перевів докладну ревізію по шафах і бюрках нічого звідтам не забравши.

Ревізії і арештовання. У звязи з першолистопадовими подіями переведено у Львові ревізії в домівці Українського Т-ва Опіки над Інвалідами, звідки забрано всі книги Т-ва. Рівночасно переведено ревізію в домівці українського Пласту при вул. Коперника. В томуж часі перевела поліція ряд ревізій на провінції, між иншим у Тернополі. Тут арештовано укр. ґімназистів Ів. Багрія, Пав. Багрія, Вас. Пастушепка, ученицю Ірину Керначівну.

Напади на укр. студентів. На укр. студента університету Ігоря Старосольського напав польський академік Станіслав Личковський і зранив його тяжко в голову, за це, що той мав українську шапку. Крім того по цілім місті, а навіть на університеті польські академіки довершили цілий ряд таких нападів на українську шкільну молодь.

Оборонці життя і майна. В Варшаві апеляційний суд розглядає справу польського процесу проти заступ ика начальника слідчого уряду Курнатовського, команданта поліційної „летної“ бриґади Дубецького і трьох поліційних аґентів Марчака, Тишинського і Рутковського. Всі вони обжаловані за хабарництво та спілку з ріжними бандитами, з якими ділилися грабованим добром.

Страшна катастрофа. Під Вильном перевернувся великий самохід і розбився цілком. Двох подорожніх померло, двох віднесло тяжкі, а двох лекші рани.

Зудар поїздів. В Виленщині на стації Черемха зударилася льокомотива зі стоячим особовим поїздом. Один ваґон розторощений, а в ньому сім осіб ранених.

Катастрови -- випадки

В Београді в Сербії впав з висоти 1000 метрів літак. Летун згинув. Літак пробивши дах одного дому розторощився на кусні. — В Америці, в великій фабриці в місті Лін послідував страшний вибух, жертвою якого впало 12 убитих, в тім числі одна жінка й одна дитина — та 20 ранених.

Посилайте датки на Всенародній Дар Українським Інвалідам на адресу: „Українське Товариство Допомоги Інвалідам“ у Львові, вул. Руська ч. 3/II.

Переписка Адміністрації

Вп, Петро Нумайко — Рожнів. На Ваш цінний лист із дня 8./11. 1928 р. сейчас відповідаємо. — Часопис висилаємо Вам правильно. Самі бачите, як дуже коле наша „Правда“ в очи всяких сельробів, радикалів та жидівських наймитів, коли так поквапно її Вам нереловлюють. Вони — бачите бояться, щоби люди не довідалися про них дійсної правди — Якщо Вам пропаде яке число, так на звичайній картці паперу напишіть із одної сторони „Реклямація“ і нашу адресу, а на другій Ваш адрес і число, яке Вам пропало, а ми сейчас Вам його пішлем. А старайтеся виловити тих, які переловлюють до Вас „Правду“ і нам донесіть, а ми їх заскаржимо до суду за крадіж.

Федьо Кубай син Федя в Бистрім. Лист одержали. Оголошення (три рази) в „Правді“ буде коштувати 5 зл. По одержанню гроший, почнемо поміщати.

——0——

Нові книжки

Вийшов із друку календар „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ на 1929 рік, виданий в 30-ліття істрування краєвого господарського товариства „Сільський Господар“ у Львові.

Великий цей календар має 246 сторін самого тексту на теми: Загальні, хліборобства, луговодства, садівництва й огородництва, плекання с.-г. тварин, ветеринарії, молочарства, меліорації й комасації, риболовства, птахівництва, шовківництва, жіночого господарства, лісоводства, хліборобської орґанізації, кооперації і промислу. Крім того містить він багату всячину та вістки зі широкого світа, а все те з многими ілюстраціями.

——0——

ОГОЛОШЕННЯ

Дня 18. вересня ц. р. вкрали мені в Заліщиках на ярмарку портфель, у якому було 55 зл., леґітимація з фотоґрафією й військова книжка. Хто зверне мені портфель і військову книжку, тому дарую 55 зл. Михайло Олійнич, Новосілки, п. Королівка.

Відповідальний редактор: Антін Лотоцький. З друкарні Вид. Сп. „Діло“, Львів, Ринок 10.